

THE INTERACTION OF VIRTUAL CURRENCY WITH OFFSHORE

INTERACȚIUNEA MONEDEI VIRTUALE CU ZONELE OFFSHORE

MARGARINT Denis, student, Specialitatea: D

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: denismargarint0309@gmail.com

Abstract. *With the progressive development of informational technologies, the risks to which the users of these new technologies are exposed increased.. The appearance of the first virtual currencies triggered an increase in the society's interest to profit from the advantages of cryptocurrency. These seem like a perfect alternative to fiat money issued by central banks, but they can also present certain risks or potential abuses on the part of users. Criminals were the first to understand the enormous potential of cryptocurrency in operations and transactions that could not be traced by state bodies. Another widely known phenomenon is the involvement of companies in facilitating offshore areas. We believe that this topic would be of interest to both those interested in cryptocurrencies, and business administrators.*

Keywords: *cryptocurrency, offshore, transactions, risks, privacy.*

JEL CLASSIFICATION: K00, G21

INTRODUCERE

Odată cu dezvoltarea progresivă a tehnologiilor informaționale se măresc și riscurile la care se expun utilizatorii acestor noi tehnologii. Un astfel de domeniu îl reprezintă, la ora actuală, monedele virtuale sau mai des întâlnite sub denumirea de criptomonede. Astfel ne propunem să studiem ce tip de valută este, cum funcționează și dacă este sau nu reglementată de legislația națională a Republicii Moldova. Alături de conceptul monedelor virtuale vom explica esența zonelor offshore și încercăm să determinăm care sunt potențialele interacțiuni dintre aceste două definiții care aparent nu au multe în comun.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Conform unui proiect de Lege din Federația Rusă, monedele virtuale sunt definite ca fiind “tipul de activ financiar digital, creat și înregistrat într-un registru distribuit de tranzacții digitale de către participanții la acest registru, în conformitate cu regulile de ținere a unui registru de tranzacții digitale”. O altă noțiune o putem găsi în DIRECTIVA (UE) 2018/843 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI în care se stipulează că: “monedă virtuală înseamnă o reprezentare digitală a valorii care nu este emisă sau garantată de o bancă centrală sau de o autoritate publică, nu este în mod obligatoriu legată de o monedă instituită legal și nu deține statutul legal de monedă sau de bani, dar este acceptată de către persoane fizice sau juridice ca mijloc de schimb și care poate fi transferată, stocată și tranzacționată în mod electronic”. [1] O reglementare expresă în legislația Republicii Moldova, legiuitorul nu a prevăzut-o, deși autoritățile publice cunosc de existența criptomonedelor și faptul că cetățenii din Republica Moldova tot mai mult prezintă un interes în a investi în ce le mai cunoscute sau rentabile monede virtuale. Mai mult ca atât, Banca Națională a Moldovei a venit cu unele mesaje care au drept scop avertizarea faptului că domeniul dat nu este controlat de autoritatea menționată și că utilizatorii nu vor putea fi ocrotiți juridic în urma unor pierderi suportate „monedele virtuale prezintă potențiale riscuri pentru investitori legate de volatilitatea prețului și lipsa unei securități adecvate, lipsa reglementării și a supravegherii tranzacțiilor, precum și riscul implicărilor în operațiuni de spălare a banilor și finanțării terorismului. Prin urmare, criptovalutele nu sunt potrivite pentru a fi utilizate ca mijloc de plată și prezintă un grad de investiție extrem de speculativ. Investitorii în aceste active sunt expuși unui risc ridicat de pierdere a mijloacelor investite, fără nicio garanție sau protecție a acestora.”

Monedele virtuale nu trebuie confundate cu monedele electronice care reprezintă o variantă digitalizată a banilor fizici (bancnotelor), care sunt pe larg utilizate de către băncile comerciale în

Republica Moldova și își găsesc reglementarea în *Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică* nr. 114 din 18.05.2012, unde la articolul 3 se dă definiția monedelor electronice - „valoare monetară stocată electronic, inclusiv magnetic, reprezentând o creanță asupra emitentului, care este emisă la primirea fondurilor, în scop de efectuare a unor operațiuni de plată, și care este acceptată de o persoană alta decât emitentul de monedă electronică”. [2]

Funcționarea unei criptovalute și operațiunile cu aceasta are unele caracteristici specifice care se diferențiază de sistemul financiar-bancar pe care îl cunoaștem de sute de ani. În continuare voi explica „regulile jocului” monedelor virtuale pe exemplul a celei mai populare criptomonede în lume-bitcoin. Bitcoin (token) în analogie cu banii pe care îi cunoaștem reprezintă însuși unitatea monetară, contravaloarea care se achită pentru procurarea unor bunuri și servicii. El nu există material, nu este tangibil și de regulă se poate secționa în zecimi de Bitcoin, sutimi, miimi etc. (în dependență de valoarea pe care o persoană dorește să o transmită alteia). Apariția unui Bitcoin se datorează unor operații foarte complexe realizate de algoritmi și programe și include o activitate continuă a mai multor calculatoare, numite și ferme de mineri, din engleză mining farms. Informația despre totalitatea tranzacțiilor se păstrează într-un registru public criptat – blockchain. Anume acest sistem îi oferă, cât nu ar fi de paradoxal/straniu, o securitate excepțională. Trebuie menționat faptul că sunt publice doar informațiile cu privire la tranzacții (de exemplu, prin aceasta se evita posibilitatea furtului de Bitcoin), pentru că informația despre posesorul portofelului electronic (wallet), cantitatea de Bitcoin pe care o are un utilizator sau alte date cu caracter personal despre utilizator sunt criptate și practic imposibil de urmărit, indiferent de efortul depus. O persoană are nevoie doar de un dispozitiv care are conexiune la internet și de parola personală a portofelului pentru a dispune în mod liber de sursele pe care le are. Din cele anunțate anterior desprindem caracteristicile de baza a monedelor virtuale:

- este un cod de programe care rezultă din calcule matematice;
- există un registru distribuit de tranzacții digitale, ținut de participanții la acest registru;
- este un activ financiar digital;
- formează obiectul posesiei;
- reprezintă o măsură descentralizată a valorii adică nu este emis sau controlat de către vreo Banca Centrală/Națională;
- poate fi transferat, stocat, tranzacționat în mod electronic;
- asigură anonimitatea utilizatorilor.

În comparație cu Republica Moldova, unele state vecine nu s-au limitat doar la avertizarea cetățenilor asupra riscurilor ce le poate implica operațiunile cu criptomonede, ci au ținut să reglementeze acest sector. Printre primele din statele CSI a fost chiar Republica Belarus, care este cunoscută pentru puternicul său potențial în sferile IT, aici a fost creat un Hi-Tech Park. Hi-Tech Park este un regim fiscal și juridic special pentru dezvoltarea afacerilor IT în Belarus. Nu este o zonă economică liberă, ci este o jurisdicție care funcționează conform principiului extraterritorialității. Companiile și antreprenorii individuali înregistrați în parc pot utiliza preferințele oferite acestora indiferent de locația biroului lor din Belarus. Revenind la legislația Republicii Belarus identificăm actul normativ *Decretul Președintelui Republicii Belarus nr. 8/2017 cu privire la dezvoltarea economiei digitale* care la art 2.1 prevede:

„Persoanele juridice au dreptul de a deține tokens-uri (se are în vedere monedele virtuale) și să efectueze următoarele acțiuni : să plaseze propriile tokens-uri în Republica Belarus și în străinătate, să le stocheze în portofele virtuale, prin operatori de platforme criptografice, operatori de schimb de criptomonede din Hi-Tech Park, să desfășoare alte activități neinterzise de lege precum înstrăinarea, cumpararea de tokens-uri și alte operațiuni conexe.” [3]

La articolul următor – 2.2 găsim și posibilitățile persoanelor fizice de a interacționa cu monedele virtuale.” Persoanele fizice au dreptul să dețină tokens-uri și, ținând cont de prezentul decret, pot efectua următoarele operațiuni: minerit, depozitare de tokens-uri în portofele virtuale, schimb de tokens-uri cu alte tokens-uri, achiziționarea acestora, înstrăinarea pentru ruble bielorusse, valută străină, monedă electronică, donații și lasarea de moștenire. Tot în acest act normativ se stipulează că activitatea de mining fără implicarea unor persoane juridice nu este recunoscută în calitate de

activitate de întreprinzător, respectiv monedele provenite din aceste activități nu sunt supuse declarației. Din cele menționate mai sus rezultă că statul Belarus a oferit undă verde utilizatorilor și le-a creat un mediu favorabil pentru dezvoltarea acestei noi direcții”. [3]

Un fenomen cunoscut și foarte des întâlnit în economia mondială sunt *zonele offshore*. Într-o epocă dominată de taxe sufocante, controale exigente asupra tranzacțiilor și aspecte legate de confidențialitate, o companie offshore poate fi un instrument valoros pentru protejarea afacerilor și profiturilor acumulate. În egală măsură, ar putea fi o acoperire a unor activități ilicite, infracționale. O *zonă offshore* sau un *paradis fiscal* este orice teritoriu care percepe impozite reduse sau chiar zero impozite pe toate sau pe unele categorii de venituri, are un anumit nivel de secret bancar sau comercial, cerințe minime din partea băncii centrale și nici un fel de restricții asupra schimburilor valutare.[4]

Cu alte cuvinte, este vorba despre întreprinderi care nu desfășoară activități comerciale în țară în care au fost înregistrate și care, din punct de vedere al actelor comerciale, sunt considerate ca fiind firme străine. Deci, zonele offshore sunt niște țări sau teritorii, care atrag afacerile internaționale prin diferite facilități, spre exemplu facilități fiscale. La fel aceste țări asigură o confidențialitate înaltă. O companie offshore nu realizează venituri în țara în care a fost înmatriculată. Zonele offshore se mai numesc și paradisuri fiscale, jurisdicții de offshore sau teritorii de offshore. Uneori se recurge la tranzacționarea banilor prin zone offshore pentru a șterge urmele unor infracțiuni cu conținut economic, iată de ce statele încearcă să supravegheze tendințele de evoluție a afacerilor care interacționează cu aceste paradisuri fiscale.[5]

În acest sens a fost creat Grupul de Acțiune Financiară. Grupul de Acțiune Financiară (GAFI) este o organizație interguvernamentală fondată în 1989 din inițiativa statelor din G7 în scopul creării unui organ polițienesc efectiv care să fie capabil să combată spălarea de bani și finanțarea terorismului. Sediul organizației este situat la Paris, în edificiul Cartierului General al OCDE. Această organizație facilitează cooperarea internațională a statelor în scopul prevenirii dar și a combaterii infracțiunilor economice. Un act important pentru statele membre, dar și restul jurisdicțiilor îl reprezintă așa numitele liste gri și negre. În lista gri sunt nominalizate statele care nu au făcut față celor circa 49 de criterii de transparență și colaborare în atingerea scopurilor sus menționate, actualmente 48 de state și jurisdicții (Cipru, Liechtenstein, Malta, Elveția, Jersey, Insulele Britanice Virgine, insulele Cayman etc.) În lista neagră sunt trecute statele care au refuzat absolut cooperarea și prezentarea datelor solicitate, în prezent doar Iranul și Coreea de Nord fac parte din această listă.

Autoritățile din întreaga lume se tem că monedele virtuale ar putea deveni noile paradisuri fiscale. Doar că acest fenomen se întâmplă deja. Congresul american a organizat chiar audieri în luna martie 2018, iar secretarul Trezoreriei, Steven Mnuchin, a cerut celor mai mari 20 de economii ale lumii să colaboreze pentru a se asigura că monedele virtuale nu devin următorul cont bancar elvețian. [6] Infracții au fost primii care au simțit potențialul monedelor virtuale, iar implicarea lor a crescut constant. De aceea, o mai bună supravegheare a platformelor de tranzacționare ar ajuta la legitimizarea industriei.

Asemenea tranzacțiilor cu numerar, tranzacțiile cu criptomonede sunt anonime, aceasta ar putea duce la apariția unor noi metode de spălare de bani. Problema investigării unei infracțiuni în care s-au utilizat ca surse monedele virtuale îl constituie faptul că registrul public Blockchain nu are un administrator unic, astfel nu avem o entitate care să răspundă civil, contravențional sau penal. Utilizarea banilor virtuali pentru a stoca activele evoluează rapid, prin introducerea așa-numitelor monede de confidențialitate. Informația din blockchain a monedelor de confidențialitate o pot vizualiza doar administratorii. O estimare a companiei Greyscale Investments relatează că aproximativ 10 trilioane de dolari americani sunt deținute offshore.

CONCLUZII

Dacă după natura sa criptomonedele permit gestionarea conturilor în scopuri infracționale, atunci în combinație cu companiile offshore, paradisurile fiscale și practica internațională care sa dezvoltat de-a lungul sutelor de ani, monedele virtuale ar crea pentru beneficiarii finali o dublă protecție, iar pentru state un dublu pericol. Anume aspectul de confidențialitate, atât în cazul monedelor virtuale, cât și în cazul zonelor offshore crează dificultate pentru organele de control statale.

Daca statele lumii, inclusiv Republica Moldova nu vor acționa prin controlul acestui fenomen, reglementarea prin legi și hotărâri ai băncilor centrale, atunci riscăm să creăm, prin inacțiunea autorităților, medii extrem de favorabile pentru spălari de bani, eschivarea de la taxe și impozite, finanțarea terorismului și alte infracțiuni cu caracter economic.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- [1] Regulament al parlamentului european și al consiliului privind piețele criptoactivelor și de modificare a Directivei (UE) 2019/1937
- [2] *Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică* nr. 114 din 18.05.2012 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova în vigoare din 14.09.2013
- [3] Декрет президента республики беларусь 21 декабря 2017 г. № 8
- [4] BIȘA C., *Utilizarea paradisurilor fiscale între evaziune fiscală legală și fraudă fiscală*, București, BMT Publishing House, 2005, 594p.
- [5] SCRIPLIUC I., Aportul zonelor offshore la dezvoltarea economiei. In: Interuniversitaria. Ediția 08, 12 mai 2012, Bălți. Bălți, Republica Moldova: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2013, pp. 167-175
- [6] NEACȘU C., *Infracțiuni de evaziune fiscală și spălare a banilor săvârșite prin intermediul companiilor offshore*, București C.H. Beck, 2019, 366p.

Coordonator științific: ARMEANIC Alexandru, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: armeanic@ase.md